

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे

बी. ए. – (विशारद) सामाजिकशास्त्रे/ योग

परीक्षा : मे – २०१६

द्वितीय सत्र

विषयः– राज्यशास्त्राची ओळख (भाग-२) (PCG– 201)

दिनांक : २८/०५/२०१६

गुण : ६०

वेळ : दु. २.०० ते. दु. ४.३०

- सूचना :**
१. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
 २. उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
 ३. उत्तरपत्रिकेत प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नक्रमांक लिहिणे आवश्यक आहे.

प्र.१. योग्य शब्द निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

(१०)

- १) अॅरिस्टॉटलच्या राज्यांच्या वर्गीकरणाचे दोन निकष ----- आणि ----- हे आहेत.

अ) राज्याचा आकार आणि लोकसंख्या	ब) शासनाचे गुण आणि दोष
क) लोकशाही आणि हुक्मशाही	ड) गुणात्मक आणि संख्यात्मक
- २) जनता आपले प्रतिनिधी निवडते आणि ते प्रतिनिधी जनतेला जबाबदार असतात हा ----- - शासनाचा प्रकार आहे.

अ) हुक्मशाही	ब) लोकशाही
क) महाजनशाही	ड) प्राचीन गणराज्य
- ३) कायदेमंडळाचे प्रमुख कार्य ----- असते.

अ) कायदा तयार करणे	ब) कायद्याची अंमलबजावणी करणे
क) सर्वोच्च न्यायालयाच्या प्रमुख	ड) युद्ध व शांतता जाहीर करणे.
न्यायाधीशांची नियुक्ती करणे	
- ४) मूलभूत सुविधा पुरवणे आणि स्थानिक लोकांचे प्रश्न सोडवणे हे ----- शासनाचे कार्य आहे.

अ) केंद्र सरकार	ब) राज्यसरकार
क) संघराज्य	ड) स्थानिक सरकार
- ५) राजकीय पक्षाचे ध्येय ----- असते.

अ) शासनावर टीका करणे	ब) सत्तारूढ पक्षाता विरोध करणे
क) शासन निर्माण करणे	ड) जनमत संघटित करणे
- ६) संसदीय शासनपद्धतीमध्ये पंतप्रधान तोपर्यंत पदावर राहू शकतात जोपर्यंत -----.

अ) घटनात्मक प्रमुखांची इच्छा असते.	ब) कायदेमंडळाचा त्यांच्यावर विश्वास असतो
क) न्यायमंडळाची इच्छा असते.	ड) राजकीय पक्षाची इच्छा असते.
- ७) अध्यक्षीय शासन पद्धतीमध्ये पुढील सिद्धांताचा वापर केला आहे.-----

अ) सत्ता विभाजन	ब) कायद्यापुढे समानता
क) संयुक्त जबाबदारी	ड) जबाबदार शासनपद्धती
- ८) जेव्हा सत्ता केंद्र सरकारकडे केंद्रित झालेली असते तेव्हा या शासन प्रकारास ----- शासन म्हणतात.

अ) संघराज्य	ब) अर्धसंघात्म
क) एकात्म	ड) लोकशाही

- ९) संघराज्य पद्धती मध्ये ----- या तत्वाचा अवलंब केलेला आढळून येतो.

 - अ) सत्तेचे केंद्रिकरण
 - ब) सत्ता संतुलन
 - क) सत्तेचे एकात्मिकरण
 - ड) विविधतेतून एकात्मता

१०) ज्या राज्यामध्ये लोकांना कल्याणकारी सेवा पुरवल्या जातात त्या राज्याला----- म्हणतात.

 - अ) लोकहितवादी
 - ब) लोकशाहीवादी
 - क) दक्ष
 - ड) कल्याणकारी

प्र.२. पुढील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन)

(30)

- १) अॅरोस्टॉटलने केलेले राज्यांचे वर्गीकरण स्पष्ट करा.
 - २) संसदीय पद्धतीचे गुण-दोष स्पष्ट करा.
 - ३) अध्यक्षीय पद्धतीचे गुण-दोष स्पष्ट करा.
 - ४) लोकशाही पद्धतीच्या गुण-दोषांची चर्चा करा.
 - ५) कल्याणकारी राज्याची संकल्पना स्पष्ट करा. भारत हे कल्याणकारी राज्य आहे असे तुम्हांस वाटते का? चर्चा करा.

प्र.३. पुढील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

(30)

- १) काढेमंडळाची कार्ये स्पष्ट करा.
 - २) राजकीय पक्ष करीत असलेल्या कार्याची चर्चा करा.
 - ३) संसदीय पद्धतीची वैशिष्ट्ये थोडक्यात लिहा.
 - ४) एकात्म शासनपद्धतीचे गुण-दोष सांगा.

प्र.४. टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

(30)

- १) न्यायमंडळाची कार्ये
 - २) संघराज्य पद्धतीचे गुण-दोष
 - ३) एकात्म पद्धतीची वैशिष्ट्ये
 - ४) लोकशाहीचे भवितव्य

Translation in English

Sub: Introduction to Political Science (Part – 2) (PCG- 201)

Instructions:

- INSTRUCTIONS**

 - 1) All Questions are Compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.
 - 3) In the case of any doubt the Marathi version shall be held to be authentic and final.
 - 4) While writing answers the respective question numbers must be mentioned in the Answer Book.

Q.1. Fill in the blanks with the correct option.

(10)

- 1) Aristotle's classification of state is based on two criterias ----- and ----- .
a) size of the state and population b) governments merits and demerits
c) democracy and tyranny d) qualitative and quantitative

2) People elect their representatives and the representatives are responsible to the people is called as ----- format of the government.
a) dictatorial b) democratic
c) aristocratic d) ancient republic

Q.2. Answer the following questions in detail. (Any Three) (30)

- 1) Explain Aristotle's classification of the state.
 - 2) Explain merits and demerits of parliamentary system.
 - 3) Explain merits and demerits of presidential government.
 - 4) Discuss merits and demerits of democratic government.
 - 5) Explain the concept of welfare state. Do you think that India is a welfare state? Discuss.

Q.3. Answer the following questions in brief. (Any Two) (10)

- 1) Explain functions of legislature.
 - 2) Discuss the functions of political parties.
 - 3) Write in brief features of parliamentary government.
 - 4) Describe merits and demerits of unitary government.

Q.4. Write short notes. (Any Two) (10)

- 1) Functions of judiciary
 - 2) Merits and demerits of federal system
 - 3) Features of Unitary system
 - 4) Future of democracy